

Kot podrobnosti pri označevanju poti je treba navesti priporočilo o rabi cepina, derez, čelade in navezovanje oziroma samozavarovanje, krušljivosti, izraziti izpostavljenosti (»zračnosti«) poti itd.

Komisije planinskih društev naj bi tako takoj začele označevati in kategorizirati planinske poti, podatke pa naj bi sproti objavljali, da bi bila planinska javnost čimprej natančno seznanjena z njimi.

Brž ko bodo poti kategorizirane, bodo na terenu pota po zahtevnosti označena z dopolnilno tablo, ki bo nameščena bodisi pod smerno tablo poti, kjer poteka ena sama pot, bodisi na drogu, deblu ali skali nekaj metrov naprej od smerne table ob poti, na katero se obvestilo nanaša, bodisi na smerni tabli pod napisom poti in časa hoje. Ta opozorila bodo na začetkih poti v obe smeri.

Vsaka kategorizirana pot bo dobila novo številko, ki jo bo določila podkomisija za dokumentacijo pri Komisiji za pota. Dolge

in zahtevne poti bodo razdeljene na več delov in bodo torej imele več števil, meje med potmi pa bodo planinske postojanke, razcepi poti ipd.

Ob vsem tem je pomembno poudariti, da velja kategorizacija potov le za poletno sezono. Zimske razmere težavnost potov močno spremenijo, saj so markacije in varovalne naprave zasnežene. Ni odveč omeniti, da je za večino poti v visokogorju pozimi potrebna alpinistična oprema in ravnanje, poleg tega pa tam pozimi grozijo tudi plazovi.

Planinske poti bodo začeli kategorizirati takoj, kategorizacijo pa naj bi končali do prihodnje poletne planinske sezone. Priporočljivo je, da bi pota na terenu označevali kar sproti.

V osrednji dokumentaciji Planinske zveze naj bi podatke zbiral v kartoteko sproti s kategorizacijo, v celoti pa naj bi bili vsi podatki o slovenskih planinskih poteh zbrani in poti kategorizirane do leta 1992.

ODLOČITEV USTAVNEGA SODIŠČA: KANJON OSTANE

TARA IN MEDNARODNO JAVNO PRAVO

MAG. ALEKSANDER ČIČEROV

V Uradnem listu SFRJ številka 53 z dne 7. avgusta 1987 je objavljena odločba Ustavnega sodišča Jugoslavije o oceni ustavnosti in zakonitosti dogovora o izkoriščanju hidroenergetskega in vodnospodarskega potenciala porečij rek Drine in Morače (v nadaljevanju »odločba us«). »Odločba us« je zanimiva, saj v določeni meri postavlja piko na i številnim vprašanjem, ki so nekaj časa razburjala slovensko in jugoslovansko javnost, predvsem o ohranitvi kanjona Tare. Radi bi zato opozorili le na en vidik tega vprašanja, tj. odnos države do uresničevanja ratificirane mednarodne konvencije, ki je postala jugoslovansko pozitivno pravo.

Ustavno sodišče Jugoslavije je 22. januarja 1987 opravilo javno obravnavo, na kateri je bilo nedvomno ugotovljeno, da bi uresničitev dogovora oziroma graditev hidroenergetskih potencialov porečij rek Drine in Morače povzročila potopitev kanjona reke Tare, ki je v okviru narodnega parka Durmitor vpisan v »Seznam svetovne dediščine«. To bi pomenilo direktno kršenje konvencije o varstvu svetovne kulturne in naravne dediščine (Jugoslavija je konvencijo ratificirala z zakonom, Uradni list SFRJ, št. 56/74). Tega sicer Ustavno sodišče ni direktno reklo, je pa vendar v »odločbi us« zapisalo, da bi »uresničevanje dogovora pomenilo potopitev kanjona Tare, nespoštovanje konvencije, ravnanje v nasprotju z obveznostmi, ki jih je naša

država sprejela z ratifikacijo konvencije, ter spremembo obveznosti«.

In zakaj se nam zdi potrebno našo planinsko javnost opozoriti na to »odločbo us«? Razlogov je nedvomno več. Navedli bomo samo nekatere.

Zdi se nam, da v času, ki ga živimo in ko svet in nas pretresajo vedno hujše krize, ne smemo pozabiti, da je treba spoštovati načelo mednarodnega javnega prava »pacta sunt servanda« — mednarodne pogodbe je treba uresničevati. Ni mogoče dovoljevati, da bi si vsak po svoje razlagal mednarodno konvencijo, ki z ratifikacijo (na to še posebej opozarjamo) postane naš, jugoslovanski zakon, in jo tej svoji presoji »primerno« tudi uresničeval oziroma nanjo kar pozabil. S tega stališča je »odločba us« prav gotovo pomemben juridični dokument, ki v vrste občanov, planincev, ljubiteljev narave po vsej Jugoslaviji vrača zaupanje v zakonitost in spoštovanje mednarodnih obveznosti. Hkrati pa bi morala »odločba us« v vseh nas prebuditi občutek, da spoštujemo naravne lepote oziroma naravno dediščino ter se zanjo borimo ne samo pred domačim pragom, ampak da je ta prag lahko tudi v Jugoslaviji in izven nje. To seveda zahteva določeno vednost o tem, kje kaj je in kakšno je. Ta vednost med našimi planinci ni majhna, saj obiskujemo gore po vsem svetu.

Da pa vendar naše razmišljanje glede Tare ne bo preveč optimistično, velja tudi v prihodnje skrbno spremljati dogovore

Kanjon reke Tare v Črni gori, biser svetovne naravne dediščine

prizadetih republik glede izrabe Drine in Morače, da nas ne bo presenetil kakšen nov in še bolj domiseln dogovor.

* * *

Ker se nam zdi odločba o oceni ustavnosti in zakonitosti dogovora o izkoriščanju hidroenergetskega in vodnogospodarskega potenciala porečij rek Drine in Morače, ki jo je izdalo ustavno sodišče Jugoslavije v Beogradu 17. junija letos in ki je bila objavljena v zveznem uradnem listu 7. avgusta letos, iz več vidikov zanimiva tudi za planinske varstvenike narave, objavljamo najzanimivejše odstavke. »Na predlog Zveze društev za varstvo okolja v Sloveniji iz Ljubljane se je pred Ustavnim sodiščem Jugoslavije začel postopek za ocene ustavnosti in zakonitosti dogovora o izkoriščanju hidroenergetskega in vodnogospodarskega potenciala porečij rek Drine in Morače, ki so ga sklenile Skupščina SR Bosne in Hercegovine, Skupščina SR Črne gore in Skupščina SR Srbije. Oceno ustavnosti in zakonitosti dogovora je v svojih pobudah zahtevalo tudi več posameznikov.«

Kot meni Zveza društev za varstvo okolja Slovenije, »dogovor ne izraža dejanskih skupnih interesov narodov in narodnosti ter delovnih ljudi in občanov, njegova sklenitev pa presega okvir pravic in dolžnosti socialističnih republik, ki so ga sklenile«. Poleg tega dogovor ne upošteva izpolnjevanja obveznosti iz mednarodne pogodbe in ni v skladu s tistim členom jugoslovanske ustave, ki zagotavlja ljudem pogoje za ohranitev in razvoj naravnih in z delom pridobljenih vrednot okolja.

Kajpada so skupščine vseh treh z dogovorom povezanih republik izrazile stališča, da je njihov dogovor v skladu z ustavo SFRJ in ni v nasprotju z zveznim zakonom. »V odgovorih skupščin treh republik je navedeno, to pa so poudarili tudi njihovi predstavniki na javni obravnavi, da bo sklenjen nov dogovor o izkoriščanju hidroenergetskega in vodnogospodarskega potenciala porečij rek Drine in Morače, ki bo izkoriščanje voda reke Tare, ki pripada porečju reke Drine, uredil drugače kot izpodbijani dogovor.«

Ceprav so predstavniki treh republik hoteli dokazovati, da je njihov dogovor popolnoma zakonit, je bilo »na javni obravnavi nesporno ugotovljeno, da bi uresničitev dogovora oziroma graditev hidroenergetskih potencialov porečij rek Drine in Morače povzročila potopitev kanjona reke Tare, ki je v okviru narodnega parka 'Durmitor' vpisan v seznam svetovne dediščine. Po izjavah predstavnikov skupščin treh republik na javni obravnavi po novem dogovoru o izkoriščanju voda porečij rek Drine in Morače kanjon reke Tare ne bo potopljen.«

Ustavno sodišče Jugoslavije je prepričano: »Ko gre za dobrine, ki so naravna dediščina človeštva, tudi splošnega interesa ni mogoče uresničevati samo z izkoriščanjem ekonomskih ugodnosti določene dobrine, temveč tudi z njeno ohranitvijo kot dobrine, ki je sestavni del zavarovane naravne dediščine.«

Potem ko pravno razloži, zakaj je treba razveljaviti dogovor o izrabi Tare v energetske namene, ustavno sodišče pravi: »Uresničevanje dogovora bi torej pomenilo potopitev kanjona Tare, nespoštovanje konvencije, ravnanje v nasprotju z obveznostmi, ki jih je naša država prevzela z ratifikacijo konvencije, ter spremembo teh obveznosti.« Zato je ustavno sodišče Jugoslavije na seji 17. junija letos odločilo, da »dogovor o izkoriščanju hidroenergetskega in vodnogospodarskega potenciala porečij rek Drine in Morače ni v skladu z ustavo SFRJ in je v nasprotju z zveznim zakonom in se zato razveljavi.«

Ekstaza

NEŽA MAURER

*Dotakniti se
s prsti,
z ustnicami,
s prsmi, koleni
trde, trdne skale,
jo zajeti v objem,
se ji predati,
spojiti se z njo,
jo užiti s slastjo,
ko da je tu
samo zavoljo mene.*